

1. Feladat: Tekintsünk egy $X(t)$ gyengén stacionárius sztochasztikus folyamatot, melynek ismert az $R_X(\cdot)$ autokorrelációs függvénye és az m_X várható értéke, (ez állandó)! Moduláljunk ezzel a folyamattal amplitúdóban egy véletlen fázisú koszinuszos vívőt! Jelölje az így kapott folyamatot $Y(t)$! Így tehát $Y(t) = X(t) \cdot \cos(2\pi ft + \varphi)$, ahol f konstans, φ pedig egy $[0, 2\pi]$ fölött egyenletes eloszlású, $X(t)$ -től független valószínűségi változó.

- Határozza meg az $Y(t)$ folyamat várható értékét! (5p)
- Határozza meg az $Y(t)$ folyamat autokorrelációs függvényét! (5p)
- Számítsa ki $X(t)$ és $Y(t+T)$ szorzatának várható értékét (T egy tetszőleges konstans)! (8p)
- Vajon gyengén stacionárius-e az $Y(t)$ folyamat is? Válaszát indokolja! (2p)

2. Feladat: Egy diszkrét emlékezet nélküli véletlen forrás (amelynek aktuális szimbóluma ξ) a következő forrás abc-vel, illetve forráseloszlással rendelkezik:

$$\xi \in \{a_1, a_2, a_3, a_4\}$$

$$P(\xi = a_1) = 0.5; \quad P(\xi = a_2) = 0.25; \quad P(\xi = a_3) = 0.15; \quad P(\xi = a_4) = 0.1;$$

az egyes forrásszimbólumokhoz rendelt kódszavak pedig a következők:

$$a_1 \rightarrow \bar{c}_1 = (01); \quad a_2 \rightarrow \bar{c}_2 = (10); \quad a_3 \rightarrow \bar{c}_3 = (011); \quad a_4 \rightarrow \bar{c}_4 = (1011);$$

- Egyértelműen dekódolható-e a fenti kód (indokolja válaszát)? (5p)
- A fenti kódhosszúságokkal lehet-e prefix (mentes) kódot konstruálni? (5p)
- Mondja meg, hogy a fenti szóhosszúságokkal milyen messze esik a kód a tömöríthetőség elvi alsó határától (adja meg az eltérést %-ban)? (10 p)

3. Feladat: Egy tömegkiszolgáló rendszerben (ahol a felhasználók száma jóval nagyobb a kiszolgáló egységek számánál) a mérésekkel megállapították, hogy a hívásintenzitás a forgalmas órában 2.48 hívás félpercenként. Megállapították azt is, hogy a másfél percnél hosszabb ideig tartó hívások gyakorisága (valószínűsége) 0.6.

- Adja meg a felajánlott forgalmat! (8p)
- Hány kiszolgáló egységet kell telepíteni, ha a torlódás valószínűsége nem haladhatja meg a 0.001 szintet? (8p)
- Mennyi lesz így a rendszer átlagos kihasználtsága? (4p)

4. Feladat: Mekkora lehet a vevőantenna kimenetén a hasznos jel sávjába eső zajteljesítmény, ha az antenna egy 3 dB csillapítású, szobahőmérsékletű kábellel csatlakozik az 1 dB zajtényezőjű erősítőhöz, amelynek kimenetén a jel-zaj viszony 39 dB? Az antenna kimenetén a hasznos jel teljesítménye 2 nW, sáv szélessége 20 MHz. ($k = 1.38 \cdot 10^{-23} \text{ W s/K}$)! (20p)

5. Feladat: Adja meg az alábbi fogalmak tömör értelmezését. Amennyiben képletet használ világosan definiálja a bennük szereplő szimbólumok jelentését (helyes válasz 2-2 pont):

1 Ergodicitás	6 Egy kód hibajelző képessége
2 Spektrális sűrűségfüggvénye	7 PAM rendszerek
3 Zajtényező	8 Generátormátrix
4 Frekvencialöket	9 Szimbólumközi áthallás
5 A BSC csatornakapacitása	0 PSK

elégtelen	elégséges	közepes	jó	jeles
0–39 pont	40–53 pont	54–67 pont	68–81 pont	82–100 pont

Megoldások:**1 Feladat:**

a) $X(t)$ és φ függetlensége miatt $Y(t)$ várható értéke tényezőinek várható értékének szorzata. A koszinuszos tényező várható értéke azonban zérus, így a szorzat várható értéke is zérus.

$$b) M(Y(t)Y(t+\Delta)) = M(X(t)X(t+\Delta) \cdot \cos(2\Delta ft + \Delta) \cos(2\Delta ft + 2\Delta f\Delta + \Delta))$$

A tényezők függetlenségét kihasználva: $M(Y(t)Y(t+\Delta)) = R_X(\Delta) \cdot \frac{1}{2} \cos(2\Delta f\Delta)$.

c) $M(X(t)Y(t+T)) = M(X(t)X(t+\Delta) \cdot \cos(2\Delta ft + 2\Delta fT + \Delta))$, amely az a) pontban foglaltaknál fogva ugyancsak zérus.

d) Az a) és a b) pontokban foglaltak miatt $Y(t)$ is gyengén stacionárius.

2 Feladat

a) Mivel pl. az első kódszó előtagja a harmadiknak, e kód nem prefix kód. Ebből ugyan nem következik, hogy nem is dekódolható egyértelműen, de a dolog gyanús. Érdekes ellenpéldát keresni: a 011|01|011 sorozat másik olvasata 01|10|1011.

b) A Kraft egyenlőtlenség teljesül, tehát lehet.

c) A forrás entrópiája:

$$H = \sum_{i=1}^4 P(\xi = a_i) \cdot \lg\left(\frac{1}{P(\xi = a_i)}\right) \cong 0.5 + 0.5 + 0.41 + 0.332 = 1.742$$

A megadott kódszóhosszakkal az átlagos kódszóhossz:

$$L = \sum_{i=1}^4 P(\xi = a_i) \cdot l_i \cong 1 + 0.5 + 0.45 + 0.4 = 2.35$$

Azaz az elvi alsó határhoz képest 35% a többlet.

3 Feladat

a) A hívásintenzitás $2 \cdot 2.48 = 4.96$ hívás percenként. A h átlagos tartási idővel kapcsolatosan azt tudjuk, hogy

$$P(\tau > 1.5) = e^{-1.5/h} = 0.6.$$

Ebből $h=2.936$ perc. A felajánlott forgalom kettejük szorzata: 14.56 erlang.

b) A mellékelt táblázatból visszaolvasva $N=27$.

c) A lebonyolított forgalom (munkával töltött összidő egy óra alatt):

$$Y = A(1 - E_N(A)) \cong 14.54 \text{ erlang},$$

de ezt a munkát 27-en végzik. Átlagos kihasználtságuk tehát: $14.64/27=0.538$.

4 Feladat: Célszerű az antenna kimenetére számolni. Mivel az erősítő és a kábel együttesének zajtényezője LF , az antenna kimenetén a redukált eredő zajhőmérséklet:

$$T_e = T_{ant} + T_0(LF - 1).$$

A jel-zaj viszony e ponton ugyanakkora, mint az erősítő kimenetén (ide redukáltuk az erősítő zaját is!), a 39 dB-nek megfelelő 8000. Tehát:

$$P_{jel} = 8000 \cdot kT_e B.$$

$$\text{Ez utóbbiból: } T_e = \frac{2 \cdot 10^{-9}}{8 \cdot 10^3 \cdot 1.38 \cdot 10^{-23} \cdot 2 \cdot 10^7} \cong 906 \text{ K}$$

Az első egyenlethől pedig: $T_{ant} = 906 - 290 \cdot (2 \cdot 1.26 - 1) \cong 906 - 441 = 465 \text{ K}$. A teljesítmény tehát:

$$P_{ant} = 1.38 \cdot 10^{-23} \cdot 465 \cdot 2 \cdot 10^7 = 1.28 \cdot 10^{-13} = 0.128 \text{ pW}.$$